

Het lijden van Job

Job 42:5

“Alleen door het luisteren met het oor had ik U gehoord, maar nu heeft mijn oog U gezien.”

Stef Schagen
(M.Div)

Het lijden van Job

Job 42:5

Appetizer

Ik weet niet hoe je leven eruitziet, wat je allemaal meemaakt, maar het leven kan soms pijn doen en het is niet altijd rechtvaardig. De bijbel spreekt daar ook over. De wijsheidsliteratuur van de bijbel expliciet, maar de verhalen van de bijbel niet minder. Salomo zegt in Prediker zelfs dat het leven onlogisch is. De dwaas zit op de troon, de wijze staat ernaast en de dwaas weet niet eens dat hij dwaas is. Overigens, in de wijsheidsliteratuur van de bijbel is de dwaas niet zozeer degene met een lager dan gemiddeld IQ maar degene die geen rekening houdt met God. De wijze doet dat wel, maar dat wil niet zeggen dat hij het goede krijgt. Sterker nog, talrijk zijn de rampen van de rechtvaardige, schrijft de Psalmist in Psalm 34, en groot is de voorspoed van de goddelozen, pent hij in Psalm 73. "Ik was bijna uitgegleden omdat ik mij afvroeg welk nut of voordeel het mij oplevert als ik rekening met God hou en zo in de verdrukking ben terwijl zij die het niet doen alles goed gaat en glorie hebben. Maar toen lette ik op hun einde, en dat zag er niet goed uit. Mij is het goed bij God te zijn".

Het verhaal van Job gaat hier ook over, maar het einde van Job was een en al zegen. Het liep goed af, waarom Jakobus in zijn brief aan zijn lezers schrijft dat zij hem als voorbeeld moeten nemen en Jobs voorbeeld hen tot volharding aan zou moeten zetten (Jak.5:11).

A. Jobs lijden

Job maakte wat mee. Job leed enorm. Het is bijna niet voor te stellen dat er iemand erger leed dan hij behalve de Here Jezus. Zoals Hij leed zonder reden leed Job dat ook. Alles ging goed. De tekst opent in het 1^e vers gelijk met de lezer te vertellen dat Job vroom en oprecht was, godvrezend en wijkende van het kwaad (1:1). Later schept God over Job op, zoals Hij over Zijn Zoon Jezus deed bij diens doop (Matt.3:16). Omdat Job God diende valt hij op in de hemel, bij zijn vrienden en anderen, en bij de duivel.

De duivel komt bij God in de Troonzaal en er ontstaat een gesprek omdat God vraagt wat hij heeft gedaan. God: "Vanwaar kom jij?", vraagt God. *Satan*: "Ik heb de aarde doorkruist."

Daarop zegt God gelijk: "Oh dan heb je zeker Mijn knecht Job gezien!!! Er is niemand zoals hij, godvrezend en wijkende van het kwaad. God denkt direct aan Zijn knecht en begint over hem op te scheppen.

Maar de reactie van satan is er niet minder om en afgunstig. De duivel probeert achterdocht te zaaien zoals hij wel vaker doet, en God van Job te vervreemden. Als ik het in mijn eigen woord zeg: "U bent niet goed bij Uw hoofd! Hebt U het dan niet door?! U denkt toch zeker niet dat Job U grátis dient? Voor wat hoort wat. Hij dient U alleen omdat U hem zo zegent."

De duivel probeert aan te tonen dat God een dwaas is. Maar God weet dat Hij gelijk heeft. Hij kent Job, zijn hart, zijn integriteit. Dan komt de crisis. God staat toe dat Job lijdt en kijkt toe hoe Hij gelijk krijgt... Job blijft trouw aan Hem.

Jobs reactie

Let op Jobs reactie. Na de 1^e aanval in Job 1, reageert Job met overgave, met aanbidding. Er staat dat hij zich ter aarde werpt en zich neerbuigt en zegt: De Naam des Heren zij geloofd" (1:20-22). Het Hebreeuwse woord voor neerbuigen is "shachah", het equivalent van het NT Griekse woord "proskuneo", aanbidden. Job zegt bovendien niks verkeerd met zijn lippen: Hij spreekt geen kwaad van God.

Opnieuw

Dan herhaalt de scene zich in de Troonzaal, waarna de 2e crisis komt. Let opnieuw op Jobs reactie in 2:10 - *"Zouden wij het goede van God aannemen en het kwade niet? In dit alles zondigde Job niet"*

Wat een Godsman! Job blijft vertrouwen en zich in overgave geven aan Gods wegen met hem.

Zijn crisis was niet mals.

Jobs crisis was een en al misère. In **Job 1** sterven zijn kinderen en de meeste van zijn knechten en gaat hij failliet. In Job 2 wordt hij ziek, zelfs onherkenbaar verminkt. Moderne wetenschappers hebben onderzocht wat Job moet hebben gehad op basis van de symptomen die het boek beschrijft. Job had waarschijnlijk zoets als "Pamphigus Foliaceus", een besmettelijke huidziekte die hem verminkte. Hij had ontstoken zweren, hevige koorts, jeuk, verlies van eetlust, depressie, krachteloosheid, ademhalingsmoeilijkheden, zwart onder de ogen, slechte adem, gewichtsverlies, voortdurende pijn, kokende ingewanden en brandende beenderen, rusteloosheid, zwarte huid, loslatende/de-generende huid, en steenpuisten waar maden uit kropen ...

Hoe groot was zijn ellende! Het was zo erg dat zijn vrienden hem niet herkenden en een week lang naar hem starden. Het leed was zeer hevig, staat er (2:13).

B. Overzicht

In **Job 1** gaat hij failliet en wordt Job kinderloos, een schaamte in die tijd in het Midden Oosten. In **Job 2** wordt hij ernstig ziek, en in **Job 3** vervloekt Job zijn geboortedag; "Was ik maar een miskraam geweest".

Maar daarmee hield zijn misère niet op. Want Job tastte volledig in het duister wat de reden van zijn lijden was, de oorzaak. Wat wij lezen in de eerste 2 hoofdstukken, was hem niet bekend. En zijn vrienden ook niet. In **Job 4-32** klagen zijn vrienden hem dan ook aan. Zijn vrienden deden aannames op basis van hun eigen ideeën over het lijden, als het kwaad goede mensen treft. Zijn lijden was zo erg, dat zij zich niet voor konden stellen dat Job er zelf niet de aanleiding voor was geweest. Job moet wel een zonde hebben begaan waarom het hem overkwam. "Wie kwam ooit onschuldig om?!" 'Heb je ooit een rechtvaardige zo zien lijden?! Zo werd Jobs lijden nog vermeerderd door hun verwijten en aanklachten aan zijn adres...

Job 19 wordt een profetisch moment in het lijden. Job vraagt om hun mededijden, niet om hun verwijten. In 19:1-24 zegt hij eigenlijk "ontferm je nou over mij, mijn vrienden!" Maar dan ineens profeteert Job 19:25-29 zijn uitkomst, zijn eigen verlossing. Het is het Opwekkingslied dat wij vaak zingen: "Maar ik weet mijn Verlosser leeft, en Hij zal ten laatste

over het stof opstaan... Ik zat uit mijn vlees God aanschouwen... mijn eigen ogen zullen Hem zien, niet een vreemde...". Dit is de opmaat naar de woorden die hij later zou spreken in hoofdstuk 42: "Slechts van horen zeggen had ik van U vernomen, maar nu heeft mijn eigen oog U aanschouwd" (42:6). De crisis werd Jobs eigen Godservaring, Godsopenbaring.

In Job 32-37 schuift Elihu aan, een jonge aanbiddingsleider die inleidt tot de ontknoping. Hij wijst Job terug naar zijn aanbedding door God groot te maken voor zijn ogen, en is boos op de 3 ouden, die volgens hem toch wel meer wijsheid hadden kunnen delen dan alleen met verwijten en aanklachten te komen. Job wilde al die tijd van God een verklaring, zijn vrienden hadden die al voor hem bedacht (Job is een zondaar die zich moet bekeren om het kwaad af te wenden), maar Elihu helpt Job erbovenuit te kijken.

En God reageert daarop. In Job 38-41 komt Hij op het toneel (zoals Job had voorspeld; Job 19; Mijn Losser leeft). Het loopt uit op een God-encounter, ... op Presence!

En in Job 42 komt de kloe zoals Job die zelf beschrijft: Job buigt en erkent zijn onverstand. Job heeft zijn 1^e hands openbaring/ontmoeting met God gekregen en dat deed hem zwijgen verder. Wie op het altaar God ontmoeten, hebben geen verklaring voor alles meer nodig? Job komt op die plek van nieuwe overgave, dieper dan ooit. Daarna lezen wij over zijn herstel en over zijn gebed: Job moet van God bidden voor zijn vrienden die verkeerd over Hem hadden gesproken, en een verkeerd Godsbeeld hadden geschetst voor Jobs ogen.

C. Wijsheidsliteratuur

Het boek Job maakt deel uit van de Wijsheidsliteratuur van het Joodse volk, in de Tenach: Job, Psalmen, Spreuken, Prediker, Hooglied. Spreuken geeft praktische adviezen voor relaties en het leven. Prediker moedigt een levenshouding aan vanuit een perspectief op het eeuwige, op wat echt van waarde is (als je niet verder kijkt dan de horizon dan is niks van enig nut, ijdel). Hooglied predikt het huwelijk (hoe de relatie zich ontwikkelt door fasen), en over romantiek en erotiek (dat je beter kunt wachten). Job gaat in op het vraagstuk van het lijden van rechtvaardigen.

Wijsheid van Job

Hoe moeten wij het boek Job begrijpen? Wat is de wijsheid die komt met Job (van God)? Het lijkt erop dat de schrijver van het verhaal van Job een bijdrage wil leveren aan de theologische discussie die op hoog niveau plaatsvindt in de theologische arena van de intellectuelen, onder geleerde theologen... die hun best doen om het kwaad in de wereld logisch te verkaren. Job *lijkt* meer bestemd voor de intellectuele kringen dan de mensen in de kerkbanken vanwege de complexiteit van het leven en hoe de dingen in elkaar zitten...

Theodicee (dilemma)

De theologen proberen antwoord te geven op de waarom-vraag. Als goede mensen kwaad treft. Hoe kan een God zo rechtvaardig, zo goed, zo almachtig toekijken en niks doen? Is God misschien niet zo rechtvaardig als Hij is? Of zo goed? Schuilt in Hem een demonisch element, wat het bestaan van het kwaad verklaart? Of is Hij niet zo almachtig als wij denken dat Hij is, en heeft Hij zelf niet alles onder controle, in ieder geval de duivel niet?

Nee, zeiden de geleerden, de Joodse Rabbijnen: Nee, God is absoluut rechtvaardig, goed en almachtig. Dus moet het wel aan jou liggen (als jij lijdt). Hoe meer je lijdt, hoe meer schuld/zonde je hebt.

Dat doet denken aan Johannes 9

“Meester, wie heeft gezondigd, deze of zijn ouders dat hij blindgeboren is? (9:1-2)? De rabbijnen hadden het principe ontwikkeld dat je al in de baarmoeder gezondigd kon hebben waarom je blind geboren was. De vrienden van Job zijn de echo van de geleerde theologen.

Nu is het waar dat wie zijn billen brandt op de blaren moet zitten. Als je verkeerde keuzes maakt, krijg je de consequenties waardoor je later spijt krijgt.

D. Mogelijke oplossingen

In onze pogingen het kwaad te verklaren, vooral als het goede mensen treft, komen wij met verschillende oplossingen:

1. Sommigen beginnen te twifelen aan God. Zij passen hun definitie van God aan. Hun Godsbeeld gaat op de helling. Zij herschrijven hun Godsbeeld.

-Zij denken: God is misschien niet wie je denkt dat Hij is...

-Hij is niet hoe Hij Zich voordoet dat Hij is...

-God is misschien niet zo almachtig als wij aannemen... niet zo rechtvaardig... Niet zo goed. Er schuilt in Hem een demonisch/kwaad element...wat ook het bestaan van het kwaad verklaart.

-Een evangelische theoloog ging zo ver dat hij afstapte van het klassieke theïsme dat wij uit de bijbel distilleren nadat hij een van zijn kinderen voor zijn ogen zag verongelukken. Hij raakt zo gedesilluseerd dat hij zijn Gods-definitie aanpaste aan de werkelijkheid. Hij begon te geloven in iets dat lijkt op “emanational panentheïsme”: God is Zelf nog bezig te worden wie Hij wil zijn en bedoeld is te worden. God is Zelf nog in ontwikkeling, groeiend. God heeft 2 polen – een actuele pool die er is en een potentiële pool in wording. In de tussentijd gebeurt het kwaad. Daar komt bij, wij moeten Hem helpen worden wie Hij is.

-Calvijn onderwees dat God 2 gezichten heeft met Deut.29:29. De verborgen God is een andere als de geopenbaarde God. Wij zien alleen de laatste, maar er is ook die eerste met andere intenties en plannen. Wij begrijpen Hem niet omdat wij Hem niet kunnen doorgronden, maar vertrouwen Hem wel.

---Maar:

(1) Als God niet is wie Hij zegt dat Hij is... als wij twifelen aan God Zelf, dan is alle grond voor vertrouwen weg.

(2) Dan kan Hij zomaar wispelturig zijn.

(3) Als Hij Zelf onmachtig is, dan zijn wij overgeleverd aan de krachten van het leven die Hij niet aankan.

- (4) Kun je dan ooit van Hem op aan?
- (5) Dat druist in tegen de “very definitie” van GOD zoals wij God begrijpen als God.
- (6) Dan is Hij Zelf aan omstandigheden onderhevig.
- (7) Jezus liet ons een geweldige en goede Vader zien, die alles onder controle heeft.
- (8) Job liet ons dat juist ook zien!

2. Anderen beginnen te twifelen aan zichzelf (en aan elkaar/de ander)

Nee, zeiden de Joodse rabbijnen in de tijd van Jezus en Job...: “God is absoluut goed... dus...”

Vrienden van Job: Heb je ooit een rechtvaardige ZO zien lijden?!

Je denkt:

- Ik zal wel zonde hebben.
- Er is misschien een demon.
- Er is iets mis met mij waarom ik ziek ben.
- Ik heb niet genoeg geloof.

- Als wij meer geloof zouden hebben.
- We moeten meer bidden.
- We moeten harder vasten.
- Ons van zonden bekeren.
- Allemaal goede dingen...

---Maar:

- a. Dat is van kracht naar kramp als het allemaal van ons afhangt. Dat predikt eigenlijk ook een bekrompen God terwijl wij zingen dat Hij groot is, groter dan ons verstand bevat.
- b. En bovendien: Niemand is zonder zonde, toch is niet iedereen is ziek.
- c. Als lijden Gods straf over zonde is, waarom spreekt de bijbel dan over de voorspoed van de goddelozen (Psalm 73) en rampspoed van de rechtvaardigen (Psalm 34).
- d. Job toont juist aan dat er niemand zo rechtvaardig was als hij, maar dat hem toch een vreselijk kwaad overkwam.

3. Weer anderen passen hun definitie van goed en kwaad aan.

Wat de mens als kwaad ervaart is in wezen goed.

---Maar: Als wij kwaad goed gaan noemen...

- (1) dan druist dat in tegen de menselijke beleving van kwaad en dat die kwaad is, ...
- (2) dan is alle morele ruggengraat van de kosmos weg.
- (3) dan kunnen wij ons rechtssysteem afschaffen want onze basisdefinities kloppen niet meer

(4) dan hebben machthebbers en maffia vrij spel; dan rechtszalen sluiten, rechters ontslaan, politie opheffen, advocaten de laan uit, leger opheffen.

(5) Bovendien, de mens is naar Gods beeld gemaakt en heeft daarom een natuurlijke wet van binnen die hem een besef van goed en kwaad geeft en normbesef en plicht. Het morele argument is bovendien een verklaring voor het bestaan van God, die de Wetgever is, de moraal gaf, ons normbesef waarom wij rechtbanken hebben.

De gewone man

Dan komt de schrijver van Job met zijn verhaal over het lijden en zegt: Ik zal je een verhaal vertellen wat haaks op alle redeneringen van de bibliotheekwijzen. De schrijver heeft meer pastorale bedoelingen. Hij wil de gewone burger moed inspreken als het leven moeilijk is en pijn doet, en het onlogisch is. Hij komt langs bij hen die soms vreselijk lijden. Hij komt dichtbij de gewone man, en zegt: "Vergeet de logische argumenten die in de bibliotheek bedacht is door geleerden die zelf niet zo lijden, en luister naar dit verhaal dat ik je vertel. Dit verhaal loopt bovendien anders af.

E. 5 gedachten uit Job

Wat weten wij wel? Ik wil je 5 pepermunten geven om op te zuigen, 5 gedachten die wij kunnen distilleren uit het verhaal van Job, en de rest maar laten voor wat het is in plaats van te proberen er een verklaring voor te geven.

- 1. Er is een werkelijkheid die veel groter is dan die je met je menselijk oog ziet. Je bent deel van een veel grotere wereld en werkelijkheid "Achter de horizon", zou Prediker later schrijven, is een veel grotere realiteit – en jij bent daar deel van – sterker nog: Je valt er op wanneer je een aanbidder bent!**
  - a. De schrijver probeert je te laten zien wat er gaande is in de geestelijke wereld achter de natuurlijke.
  - b. Je wordt even getransporteerd naar de hemel, de Raadszaal... De schrijver neemt je mee Omhoog naar de Troonzaal (Raadszaal) en je hoort het gesprek tussen God en satan.
  - c. Conflict: Job werd de inzet van een conflict tussen God en de duivel.
  - d. Job wist niet wat wij op de 1^e bladzijde over hem lezen.
  - e. De vrienden van Job wisten ook niet wat er aan de gang was (ook al dachten zij dat zij wijs waren).
  - f. Maar de tekst laat het óns zien, zodat wij er rekening mee gaan houden.
  - g. Achter de horizon is een Dimensie, waar gewone mensen geen weet van hebben.

- 2. En de boze baalt... Je irriteert hem. Hij is niet blij met je. Want jouw godsvrucht en aanbidding herinneren hem aan God. Hij wil hebben wat hij God niet gunt, en wat jij God geeft: jouw aanbidding, jouw leven zoals Job, ...(Jes.14, Eze.28, Matt.4). De satan, laat het verhaal van Job zien, ergert zich aan de omgang/relatie van God en**

Job. Dat is vandaag niet anders... En bovendien: Wie jij al bent zoals je bent, herinnert hem aan God en het hemels prachtstuk dat je bent, Zijn creatieve product, en aan Zijn enorme almacht en fenomenale ontwerp, en dat Gods werk gewoon doorgaat ondanks dat hij het al probeert te saboteren vanaf het allereerste begin dat alles begon (in Genesis 3). Dat lukt hem niet en jij herinnert hem daaraan met jouw aanbidding.

- a. Wanneer je een aanbidder bent, spring je in het oog van Hem en de duivel.
- b. Jouw aanbidding maakt hem “mad”.
- c. Het ontkent een oorlog.
- d. Zie, de duivel dacht: ‘Zo de aarde is nu van mij, mijn territorium’, en dan komt hij jou tegen!!! (zoals hij Job tegenkwam)...
- e. Job dacht: Ik ben van God. God denkt: Job is van Mij.
- f. De duivel kan God niet uitstaan. Hij wil verstoren wat tussen jou en God zich afspeelt.
  - i. Probeert mensen van God te vervreemden
  - ii. “Als verleider probeert hij mensen te vervreemden van God... en als aanklager probeert hij God te vervreemden van mensen (NIV SB, p.789)
  - iii. Zonde – zodat jij van God losraakt.
  - iv. Klaagt je aan bij God – zodat God afstand van jou neemt.
  - v. Strooit verkeerde gedachten over God – zodat je Hem niet kent.

3. Stop ermee aan jezelf te twijfelen, en ook aan anderen, of elkaar steeds de schuld te geven van de strijd: Er is niks meer mis met je dan met ons allemaal is (gebroken/gevallen wereld). A. Stop ermee steeds de oorzaak bij jezelf te zoeken, te denken dat het aan jou ligt: Job was heiliger dan iedereen, maar hij leed erger... B. Stop ermee de ander verwijten te maken. Wees geen Jobsvriend (Job 4, Job 19, Job 36) “Allen die godvruchtig willen leven zullen vervolging en strijd meemaken”. Stop ermee te denken dat er iets mis met je is... En: Twijfel niet aan God. Hij is absoluut goed, rechtvaardig en almachtig...

- a. De menselijke wijsheid schiet tekort. Het heeft geen compleet en geen logisch antwoord.
- b. Sterker nog, het is zout in de wonden van mensen die lijden door goedkope antwoorden op complexe levensvragen als: “Waar komt het kwaad vandaan? Als goede mensen kwaad overkomt...” etc.
- c. Wij weten het niet allemaal...
- d. De grootste rechtvaardige op aarde (niemand zo vroom...) leed het ergste van ons allemaal.
- e. Kunnen wij ons erbij neerleggen dat de hemel een wijsheid heeft die wij niet hebben (Jes.55)?

4. Er is hoop! De crisis werd de plek van Gods glorie... Wanneer je het moeilijk hebt kan het tot een diepere ontmoeting met God komen wanneer je naar Hem toe

gaat. Jouv crisis wordt de geboorteplaats van Gods ingrijpen, Gods kracht. Het wordt de plaats van een ontmoeting met God. Schieten jou wortels dieper de grond in van je eigen Gods-openbaring, Godsbeleving (zoals Job)? Wordt je geaugurkt? Wordt je gepekeld? Dan kom je straks als een super-gibbor tevoorschijn! Dus is mijn vraag aan je: Wie mag God voor je worden in deze tijd? Welke waarden worden er in je gescherpt? Welke definities of gedachten worden herschreven? Wat wordt echt belangrijk voor je? Wat de duivel bedoelde voor kwaad, zal God omkeren tot goed. God haalt het positieve uit het negatieve, en de duivel baalt maar God bepaalt...

- a. Job sluit ermee af: "Eens had ik van horen zeggen van U vernomen. Nu heeft mijn eigen oog U aanschouwd" (Job 42:5-6).
- b. Jezus geeft antwoord op de vraag in Johannes 9: "Meester, wie heeft gezondigd? ... Nou, niemand!", zei Jezus in Johannes 9. "Maar de werken Gods moeten in hem openbaar komen".
- c. Zijn blindheid was Gods gelegenheid... Jouv crisis is Gods kans. Jouv ellende is de plek waar God Zich wil openbaren en waar Hij je augurkt. ☺

5. Geef nooit op. Wat er ook gebeurt, grijp vanochtend de volharding van Job! (Jak.5:11). Let op het einde, de uitkomst van Jobs lijden (dat hij dubbel gezegend werd), schrijft Jakobus later.

Plus nog deze:

- 6. Job een voorafschaduwing van Jezus.**
- 7. Job, beeld van Israel.**

Slot: Bidden

1. Wat denk je? Is God almachtig? Is Hij rechtvaardig? Is Hij goed?
---Dan twijfelen wij niet aan God.
2. Wie wil God voor je worden in de strijd, in de crisis?
3. Wat wil God in jou doen om je meer als Hem te maken?